

© David C. Cook Publishing Co.

2 TIMOTI

In Bokar

ABSTRACT

Bokar Kristan gïdïng hë, Sïgë poonë yuunyïng hëm Bokarbo ngulu Tangsëh judë nakë. Hëbë igeylong mënno sin higëh logey long poonë poomong hëm bentoka. Bokar bo etchi mongnam go ija gabo sin mënno konggey long tangsih junë gïdïng hëm benbi longyika hëlong mënno ngolu kumdënakë.

[Author name]

Bokar MTT

Poolgë laanyi nanëbo

Timoti mey higë monam.

Benpong pyongnam

Pool maï Timoti mey niro giyingbo minggeylong chenbë japnam higëh hëm laanyi nanëbo etto. Timoti mey Jisugë mipangbo Sigë barik hëm genbom geylong henluk duksey jagëbo laptom kërtoaka hëlong Pool Timoti mey chenbë japto.

Meyrë bolong kenra koh apom imen gënë giding hë itong suyë hëlong Pool Timoti mey chenbë japto.

Timoti mey Pool maigë mïnggëngnam hëm, ayangnam hëm, gëngnyonam hëm holoka maïm idik ikunam hëmlong dukseynam këbang hëm benpong binabo sol etlikto.

Monir Lennam hë,

Benpong pyongnam hë (1.1-2)

Benbinam hëlong hirnam hë (3.3-2.13)

Benranam hë long gangnam hë (2.14-4.5)

Pool maigë yëchom hë (4.6-18)

Benmey nanahë (4.19-22)

1

¹ Pool ngo Sigë mïngko ga Jisu Kristo gë damlennam genbo gokë, ngom Jisu Kristo mey mïnggëng long Sigë bentër monam hëm long sïngnam sïngchom hëm mi giding hëm benbi nabo tangnam gokë,

² Ngogë ayangnam horo Timoti hë, Abo Si long Jisu kristo nom ayang hëm, aiamar hëm, sakponam hëm bigë nyekë hëlong ngo higë modënakë.

Benhirnam hëlong Hayika hënam.

³Ngogë ato giding gë ichombo mingdi dio geylong leygë ibinam Si mey hayika hëyëng danakë, ngogë alo ayo bo dinam la nom mingpong yëngdë naakë. ⁴Nogë kapnam hëm mingpong baning ngo achi rungbo nom lako kongling daku, lako nom kongpong rabey kuning ngo henpo jija pateykë. ⁵Ngo nogë Si mey minggëng jijanam hëm mingpong baning nogë ayo Lois nyi anë Eunis nyigë minggënam hë nom ongpa mingja danakë. ⁶Hëbë igeylong ngo nom benpong daku naakë, ngogë nom alok ning hipo geylong diyëla Si nom amen go bigëney naakë hëm no poobo inayëng tolongka. ⁷Ngulum Sigë Sungmë binam hë paso naabo mongkë, ngulum torna bokë ayangnaa bokë atogë aaï hëm chum chey mosu naabokë.

⁸Hëbë igeylong Pinëgë inam tungbi hëm benkërsë hëm long ngom patëk la tumnam go hëgey hennying paso yoka. Si nom torna hëm biyë teykë ngogë apom Sigë poonë yu-nying hëm duksey rungbo benbi kërdëbo rungtoka. ⁹Ngulum Si maigë goknam hëlong yingnam hë maigë mi bo hamingbo singnam hëm singmo dabo hëlong kë, ngulu poonë leygë inamgo dagey long mongkë, Si ngulum aiamar geylong maigë rungpanam hëm imo dabo ibokë, kayum galo Jisu Kristo mey bigey long aiamar hëm kongtom bey ningkë. ¹⁰Ngulum yingnë Jisu Kristo tani mong sol ongnam hë si aiamar sum kongtom bokë. Poonë yunying ning maï sinam hëm jegey long onggey long simongnë singnam hëm binë bokë.

¹¹Hëbë igeylong Si maï si poonë yu-nying sum benbi nabo long bentom teynë bo damlennam genbo bo ngom dambokë. ¹²Hëbë igeylong ngo si duksey giding sum tangko danakë, holoka hennying mongdë naakë, heygo igeylong hëbëning ngogë minggëng nam hëm ngo chenda, holoka ngogë minggëng nam hë ongdi alo tërbo ngom chungyang rungyë teykë. ¹³Ngogë jijanë laptom nam hëm konggë naamo dabo iyëng toka, holoka no sin Jisu Kristo mey minggëng geylong mi hëm ayangbo dayëng toka. ¹⁴Sigë nom

poonë binam hëm ngulu gala danë hamingnë sungmë ning idumko geylong kachibo chungyang laktoka.

¹⁵ Asia ribung gë minggëngnë mi gidïng hëlong Paygilus long Hërmojinis nyigë ngom aken hëm togeylong inyo nam hëm no chenda. ¹⁶ Ngom patëk la dayëla hennyïng mongbo onggey long ngo benhïr dadë pïngnë Onisipurus gë ugu mi gidïng hëm aiamar toka hëlong ngo Pïnë mey dïdë naakë, ¹⁷ Mai Rom pïnglen yëla ngogë dako pïngmongdë kitli bo kachi rungbo machïr pïyïr modey kë, ¹⁸ Damdi alo hëm Pïnë gë aiamar hëm Onisipurus mey ponggë neykuka! holoka ngom Episia alo achirungbo turbung daalëng nam hëm no chensuda .

2

Jisugë Ponë ajen hë

¹ Ngogë horo Timoti hë, Jisu Kristogë aiamar apom la torgey long dayëng toka. ² Ngogë mi këbang hëm benbi nam hëm no mi apom taagëney naakë, hëbë igeylong no mi abï hëm benbi nyoteynë mïngchi dabo inë mi hëm, hë gom gidïng hëm benbi toka.

³ Ngogë apom sol Jisu Kristo gë poonë mami giyïngbo duksey tangmen gëtoka. ⁴ Meygom hëm konglik kodëbo hëlong itokë hënam tëtëng hëm mongla mami hë tani mong solgë abï leygë ilu mongdë naakë. ⁵ Hëbë igeylong juktor jukra nam hë jukchom hëm imongbo ibëning jukjey jonghëm pongmong danakë. ⁶ Holoka achibo arik inë mi hë apï aaye lennam pongpyong din hëkë, ⁷ Ngogë bennam sum mïngdi toka, Pïnë mai nom chen moyëtey kë.

⁸ Dabid gë hotëk ga Jisu Kristogë Sigey long turkurnam hëm mïnggap

toka si ngogë poonë yunyïng hëkë. ⁹ Ngom poonë yu-nyïng benkër nam hëm gïngri ginë gom idënë gëbë duksey rungbo ngom heypada, hëbë ijagabo Sïgë gom hëm heypa nyoramkë. ¹⁰ Hëbë igeylong malum sin Jisu Kristo yïngbolong kogë apom miku meytë mong tolo malum dagë bolong maïgë tornam hëm igë yëng beykula ngo damnam gïdïng gabo heygo ijagabo gëngto teykë. ¹¹ Si barïk si jija nago kë.

"Ngulu kogë apom simen gëbëla,
Ngulu kogë apom sïngmen gëyëku.

¹² Ngulu gëng nyobala
Ngulu sin kogë apom imen gënyo yëku.
Ngulu maïm irey bala,
Maï sin ngulum irey yëteykë.

¹³ Ngulu maïgë itokë hënam hëm ngulu imongbo ija gabo, maï idëbo
hënam hëm inë gokë,
heygo igeylong hëbëning maï irey sumong nago danakë

Sïgë leygë hëm iyangnë

¹⁴ Sum nogë mi gïdïng hëm benpong bitoka, holoka Sïgë dakola adïk rungbo tamda japtoka gom apyïr gabo bungmëra rayoka, taanë gïdïng hë taakup susam bomongla, hë heygo sin arin mong dënakë . ¹⁵ Hennyïng dabo leygë imong bolongka, Sïgë konglik dabo ito longka, holoka jijanë gom hëm benlak bitolongka, hëbë no aaï hëm Sï mey bidëbo achi rung bo rungtoka. ¹⁶ Sï mey benkornë apom la yëyoka, heygo igeylong hëbëning hëkë benna mi hëm Sï galo benhang yong yong danakë. ¹⁷ Holoka Heyminius nyi Pilitus nyi gom hëm tarëë hë gey mongbo yongdang yongdang bo poleynë giyïng bo benjëng kërne gïdïnggë sambey hëkë kë. ¹⁸ Malu Jijanë hëm togey kulong, sigey turkunam hë ita gëney kukë, hëlong migë mïnggëng nam hëm bentong kërda, ¹⁹ Hëbë ijagabo Sïgë adïng

rungbo gınglë dilik nam hëm hey hë si monyin nyoram kë, hëbë igeylong Sığë higë hë sibë mopakë, "Pinë maï atogë mi hëm kongchen sudë naakë." "Holoka Pinë mey mınggëngnë gıding hë imur ga mıngkur toku longka."

²⁰ Meytë ugu la atëng ayëng dana ngi sër nıng monam tëtëng mongdë naakë, ısing nıng long takam nıng monam sin dadë naakë, ngi sër nıng monam hë tëbënë ina bokë, holoka ısing nınglong takam nıng monam hë ayum aro hëm dotë tıngtë nabo idënakë. ²¹ Hëbë igeylong imur mongbo haming bala tëbënë leygë inayëtey kë, Nogë singnam hë haming baning atëng ayëng hëm ichombo ato hë nom poonë leygë inayëtey kë, heygo igeylong hëbëning malu atogë mıngko ga ibi geylong, poonë leygë ina dabo hëlong rungpa pakodë naakë. ²² Nyumum yangpanggë pomongnë mıngdung ga ketyang suto longka, holoka mi hë Sı mey hinnong hë hamingbo dinë gıding hëm long mınggëngnam hëm, midi nam hëm, ayangnam hëm, rëbaknam hëm kërtokeyë. ²³ Meyrë bo bendom kola damen gëyoka, hëka bungmëra ramo dana hëgey long no chenda, ²⁴ Hëbë igeylong Sığë leygë hëm inë mi hë bungmëra ramongdin dënakë, holoka këbang hëm jura dindë naakë, gurnyo dindë naakë, holoka laptom nyodin danakë. ²⁵ Holoka nom benkor ikornë hëm rëbakbo lapno nyodinkë, Sı mıngkur teyko hëm biyë teykë, holoka jija hëm chenmo yëku teykë. ²⁶ Holoka uyu agıng hë heygey long mıngnam hëm imen naabo kuning hëlong henchen yëkuëm uyu agınggë togo ga lenyë kuteykë.

3

Damdï alo hë

¹Mïnggap tolongka, kongkïng yongchup alo hëm achi rungbo duksey yëteykë . ²mi hë ngï gabo mïngnë nyinchikbo iyëkutey kë, holoka murkong hëm mïngbonë nyinchikbo iyëkutey kë, holoka iyomnë nyinchikbo iyëtey kë, atë sunë nyinchikbo iyëkutey kë, holoka mi hëm benrey bolong, holoka anë abo bennam hëm taamongnë nyinchikbo iyëkutey kë, holoka migë ibinam hëm hayika hënë daku ramkë, holoka ako sin hamïngnë daku ramkë, ³holoka ayang nago sin dakuram kë, holoka gurnë gosin dakuram kë, holoka mi hë bensi benrom bolong, ato chapmongbo inë nyinchikbo iyëkutey kë, hurung meyrang në nyinchik bolong poonë hëm jumongnë nyinchikbo iyëkutey kë. ⁴Holoka pinru durunë nyinchikbo iyëkutey kë, holoka idom inomnë nyinchikbo iyëkutey kë, holoka ngo mi hëm tëyongna mïngsunë nyinchikbo iyëkutey kë, holoka Sï mey mïngpong mongbo henpo pokmen lïngnë nyinchikbo iyëkutey kë. ⁵Holoka mi kongsë taasëbo Sï mey kumyëna, Sïgë sungmë hëm ireynë, apom la yëmen gëyoka. ⁶Hëkë mi hë laa karang go imur bolong karang marang go pomongnë mïngnam ilïngnë nyëmë lalinë gïdïng gë dako ugu la rupïng geylong malugë bengïng ga taato kë hëdë naakë. ⁷Holoka hëkë nyëmë hë laptom nam këbang hëm chendë bo rungtë radë naakë, hëbë ija gabo malu Jïjanë hëm kongchen mongbo idë naakë. ⁸Jenis nyi Jambris^a nyi Moses mey ikor peyukë, hë gïyïngbo si laptomnë gïdïng si jïjanë hëm ikor bokë, malugë mïngnam hë mïngmur hëkë, malugë mïnggëng nam hë jïja mongnë hëkë. ⁹Hëbë igeylong Jenis nyi Jambris nyim ichombo malum

^a3:8 Moses mey ikornë Jenis Jambris hënam Si Ijip gë jïknam kong tomnë hëm mijik amin paanam hëyu kë.Inbongnam higë gë 7:11 la dadë naakë.

sin mi hēm kupyëng moramkë, alo gom malugë meyrë bo idom nam hēm mi hë chenbo dadë kë,

Tamda japnam hë

¹⁰Timoti no ngogë laptom nam hēm, ngogë ichom hēm, ngogë idëbo mīngnam hēm long, ngogë mīnggëng nam hēm long, somreynam hēm, henluk nam hēm gëngnam hēm long ayang nam hēm chenda, ¹¹Antiok, Ikonium holoka Listra hēnam mong la mi gīdīng gë ngom dīkpë tangnam hēm long ngogë duksey hēnam këbang hēm no chenda, hëbë ijagabo hëja tërbo hë këbang hol ngom Pinë yīnglen bokë, ¹²Sigë konglik dabo Jisu Kristo mey mīnggëng long sīngnam hēm sīngdëbo mīngnë dadë hēm dīkpë tangyë teykë. ¹³Holoka poomongnë mi gīdīng hēlong gīngkupnë mi gīdīng hë yongdangbo poomong yong yong yëkutey kë, malu mi gīdīng hēm kupbo bolong ato sin kupsu yëtey kë. ¹⁴Hëbë ijagabo nom laptomnam la adīng rungbo mīnggëng geylong dayëng tolongka, heygo igeylong hëbëning hi galo no chenbëdi hēm no chensuda. ¹⁵No Sigë hamīngnë higë hēm anga ga laptomnam gokë, holoka si higë si Jisu Kristo mey mīnggëng kola yīnglennam hēm pongnatey në chēnam hem binakë. ¹⁶Higë la monam këbang hë Sigë momonam hëkë kë, hë ngolu imur yēm laptom nabo long, jija hēm ito longkë hēlong bentom nabokë. ¹⁷Hëbë igeylong Sigë mi gīdīng hēm poonë leygë këbang hēm inabo runglen namgokë

4

¹Ngulum sinë hëmlong turnë hëm dambolong tani gïding gë dëbë bo ongtey kunë Jisu Kristo long Sigë dako sol ngo mënnom kobë japdë naakë.

²Bendih toka bendih mongtoka Sigë gom hëm bentom toka, rit geylong benhir bolong, benyïng bendam toka, holoka henrom geylong kachi rungbo tamda jap toka. ³Malugë mïngnam hëm laptom teynë bolong malugë taalng nam hëm benbi teynëbo Aaï rung go bentom teynë makumsu yëteykë, holoka poobo bentomnam hëm mi hë taagang mongdï alo go ongyë teykë. ⁴Malugë nyarung hë taachom kohë kayum gë momto yangto në nitin hëm kumongla jijanë denlëbo taachom sin kumong. ⁵Hëbë ijagabo no kachibo chum mosu toka, holoka henluk ja henluk toka, holoka no poonë yu-nyïng benbinam leygë hëm itoka. holoka nom itoka hëlong leygë binam hëm abumbo imey toka.

⁶Ngogë sïngnam hëm ngo Sï mey palitnam gïyïng bo abumbo tohang bipa kunakë ngogë sidï ongdëku. ⁷Ngo mïnggëng nam nyomok hëm poobo nyomok ipaku naakë, holoka ngom itokë hënam leygë këbang hëm ngo abumbo imey pakunakë, holoka ngo mïnggëng hëm lako sin tomong panakë. ⁸Këbang hëm damteynë Pinë maï ngogë milongbo danam gë tam hëm të ngom pabi pakutey kë, damlalnë maï ngom hë tam hëm onkur dï alo hëm biyëkutey kë, holoka ngom tëtëng ramkë maigë ongsëku hëm toyang në gïding hëmsin biyë teykë.

Pool gë tamda japnam

⁹No ngom kongnëbo ongor dabo rungtoke. ¹⁰Holoka Kresken maï Galatia mongbo innye naakë, holoka Titus maï Dalmatia mongbo innye naakë, hëbë ijagabo Dimas maï tani mong gë yënam dungnam hëm mïngbo yong geylong ngom togey long Tesolonika lungjen bo innye kukë.

¹¹Ngogë apom danë hë Luk tëtëng kukë. Pinë gë leygë sol ngom idum

naabo, Mark mey nogë apom la solobo onggë toka. ¹²Taichikus mey ngo Episia bo tangdë naakë. ¹³Toras lungjen a Karpus gë ugu a ngo subë hëm topeykë hëm no ongyëkuëm gëto kuka, holoka atit hëm long apin ning monam didi hëm kachi rungbo gëto kuka.

¹⁴Ra garë Alekjendar ngom achi rungbo idik pakë, kogë ijong hëm Pinë biyë kuteykë. ¹⁵Ngulugë bentomnam hëm achi ikor dakë hëbë igeylong no sin minyang sutoka.

¹⁶Ngogë benkak sudëbo hëlong roppyong chupyëla ako sin ngom ropjennë damong yekë, ngom këbang ning tohang baku naakë, malugë ngom inam hëm Si dikpë tang yokuka. ¹⁷Hëbë ijagabo Pinë ngogë apom ropmengë geylong, Jiu mong mi gidëng hëm poonë yu-nying hëm abumbo benbi modëbo hëlong ngom tormogey long, ngo mensë ga tarbë kunakë. ¹⁸Pinë ngom poomongnë këbang ga yinglen geylong maigë dëbë dëtak Miku Meytë mongbo poobo rung ingë yëku. Kom hiryëng gëneykuka, Amin.

Pool gë benju yongchup nam gom hë

¹⁹Priskila long Akila holoka Onisiporus gë ugu mi gidëng hëm poobo dato longkë hëlong ngo higë mogey gëmo danakë. ²⁰Irastus Korin lungjen a daney kunakë holoka Toropimus achi geikulong Militus lungjen a damo peykukë. ²¹Dërong hë ongmong daabo no heykom boja ngogë dako sol ongdëbo rungtoka.

Holoka Iyubulus, Pudën, Linus holoka Kalodia long birmë niro këbang hë nom poobo dato longkë hëlong benlik dakë.

²²No apom Pinë daneykuka. Nom Si aiamar gëneykuka.